

Konference par pašvaldību reformu

Uz starptautisko konferenci «Pašvaldību reformas problēmas un Eiropas integrācijas process», kura notika no 11. līdz 12. jūnijam Jūrmalā, bija uzaicināti trīs pārstāvji no mūsu rajona — Preiļu pilsētas domes priekšsēdētājs Vladimirs Ivanovs, rajona attīstības plānošanas nodaļas vadītājs Pēteris Romanovs un Livānu pilsētas domes priekšsēdētājs Visvaldis Gercāns, kurš pārstāstīja:

Pašvaldību reformas pieredze un problēmas Eiropā

— Konferenci organizēja Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas Pašvaldību lietu pārvalde kopā ar Dānijas Iekšlietu ministriju, kuras pārraudzībā ir pašvaldības Dānijā. Šo ministriju starpā ir noslēgts ilgtermiņa sadarbības līgums. Uz konferenci bija uzaicināti aptuveni 100 pašvaldību pārstāvji no dažādām Latvijas pašvaldībām, Eiropas Padomes ekspertī, kā arī viesi no Igaunijas, Lietuvas, Grieķijas, Ungārijas un Dānijas. Lietuvas, Igaunijas un Grieķijas pārstāvji dalījās pieredzē par pašvaldību reformu savās valstīs. Par vietējo un reģionālo pašvaldību struktūru kvalifikāciju attiecībā uz Eiropas integrācijas procesu runāja Eiropas komisijas locekļi, kā arī ciemiņi no Ungārijas un Dānijas. Uzklusot šo valstu pašvaldību sabiedrisko organizāciju un valsts struktūru pārstāvju ziņojumus, kļuva skaidrs, ka vissakārtotākā sistēma šai jomā ir Dānijā, taču ne Grieķijā, ne Ungārijā pašvaldību struktūra vēl nav tāda, lai to atzītu par pilnīgi demokrātisku. Piemēram, Ungārijā re-

ģionālā līmeņa pašvaldību vispār nav, ir tikai attīstības plānošanas reģioni, bet oficiāls statuss piešķirts tikai pirmā līmeņa jeb vietējām pašvaldībām. Ungāri paši atzina, ka, kandidējot uz Eiropas Savienību, šis jautājums viņiem vistuvākajā laikā jāatrisina. Grieķijā, savukārt, notiek visai aktīvs pašvaldību reformas process. Šai valstī ir pieņemts attiecīgs likums par 1000 pašvaldību izveidošanu esošo gandrīz 6000 vietā. Reforma Grieķijā notiks aptuveni piecu gadu laikā un katrai mazajai pašvaldībai jau ir izveidots vietējā novada centrs. Latvijā šajā ziņā būs lielas problēmas. Ja vēlamais iedzīvotāju skaits jaunveidojamās pašvaldībās ir 4000 iedzīvotāju, tad daudziem rajoniem, tai skaitā arī Preiļu rajonam, nav skaidrs, kādā veidā pašvaldībām būtu jāapvienojas. Vairāku valstu pārstāvji par vienu no galvenajiem apvienošanās iemesliem minēja apstākli, ka vietējās pašvaldības ir mazas un nabadzīgas, un nespēj sniegt iedzīvotājiem nepieciešamos pakalpojumus.

Administratīvi — teritoriālās reformas problēmas Latvijā

Ar šīm problēmām klātesošos iepazīstināja pašvaldību, Pagastu apvienības, Pilsētu savienības pārstāvji, kā arī pārstāvis no Valsts pārvaldes un pašvaldību komisijas un Pašvaldību lietu pārstāvis. Par šiem jautājumiem runāju arī es. Uzstāšanās laikā pievērsu uzmanību tam, ka Likumā par pašvaldībām pašvaldība tiek definēta kā valsts vietējā pārvalde, kurai jāpilda valsts uzdotās funkcijas. Taču tās galvenais uzdevums ir garantēt saviem iedzīvotājiem pakalpojumu — vispārējās

vidējās izglītības sniegšanu, kultūras attīstību, aizbildnību, teritorijas labiekārtošanu, komunālos pakalpojumus un citu, kā tas ir pārējā demokrātiskajā pasaulē. Uzskatu, ka akcents būtu jāliek uz saikni ar iedzīvotājiem, nevis uz saikni ar centrālo varu, tādēļ pašvaldība būtu definējama kā iedzīvotāju pašpārvalde.

Arī administratīvi teritoriālās reformas gaita nav līdz galam pārdomāta. Pašlaik ir izveidojušās divas viedokļu grupas — ekspertu viedoklis un sabiedrības viedoklis. Informācijas trūkuma dēļ sabiedrībā ir radusies visai negatīva nostāja pret veicamo reformu. Latvijā ir pabeigti trīs pašvaldību apvienošanās izpētes projekti — Elejā un apkārtējās pašvaldībās, Rūjienā un Dagdā, taču sabiedrība par tiem nav pietiekoši informēta. Daudziem pašvaldību vadītājiem, tai skaitā arī man, nav skaidrs, kāds tad būs šis nākamās pašvaldības modelis un kā viņš darbosies. Lauku iedzīvotājus visvairāk uztrauc tas, kā viņi pēc pagastu apvienošanās varēs nokļūt līdz pagastmājam. Lai arī likumprojektā norādīts, ka šie attālumi nedrīkst palielināties, nav saprotams, kā šī iedzīvotāju vajadzība tiks reāli apmierināta.

Apspriežot administratīvi — teritoriālās reformas problēmas Latvijā, vairāki runātāji konstatēja, ka tā nav pietiekami sagatavota, un reformas procesā pašlaik ir iestājies atslābuma periods.

Konferences otrajā dienā latvieši, lietuvieši un igauņi stāstīja par valsts reģionālā iedalījuma problēmām, bet Eiropas Padomes eksperti ziņoja par Baltijas un citu valstu vietējo pašvaldību sistēmu atbilstību EP Vietējo pašvaldību hartai.

M. Dziesma